

Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság

ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉS

**Az új fogyasztói csoportok szervezésének létrehozásának tilalmával,
valamint a 2012 előtt létrejött csoportok működésével kapcsolatos
rendelkezések megtartásának ellenőrzéséről**

Budapest, 2014. április

**NEMZETI FOGYASZTÓVÉDELMI HATÓSÁG
SZOLGÁLTATÁS-ELLENŐRZÉSI FŐOSZTÁLY**

Iktatószám: SEF-1023/2014.
Készítette: Csengeri Éva
dr. Herman Nóra

Összefoglaló jelentés

**Az új fogyasztói csoportok szervezésének létrehozásának tilalmával,
valamint a 2012 előtt létrejött csoportok működésével kapcsolatos
rendelkezések megtartásának ellenőrzéséről**

Budapest, 2014. április

1. Az ellenőrzés indoka, célja

A fogyasztói csoportok szervezői elsősorban a nehéz anyagi helyzetben levő, jellemzően jövedelemigazolással nem rendelkező, azonnali pénzügyi segítségre szoruló embereket, a bankok számára nem hitelképes, "BAR-listán" szereplő adósokat, illetve nyugdíjasokat igyekeznek fogyasztói csoportjukba beszervezni. Hirdetéseikben, illetve képviselőik útján többnyire azt sugallják, hogy kedvező hitellehetőséget nyújtanak a szerződést kötő személyeknek, akik így gyorsan, fedezet nélkül juthatnak pénzhez.

A vonatkozó jogszabály - véglegesítve a korábbi ideiglenes korlátozást - 2014. január 1-től tiltja a fogyasztói csoportok szervezését, illetve a tagok nyilvános felhívás útján történő gyűjtését. Fogyasztói csoport így már összességében 2012. január 1-jét követően jogszerűen nem hozható létre.

A témavizsgálat célja a fogyasztói csoport szervezését és reklámozását tiltó rendelkezés betartásának ellenőrzése és ezáltal a nehéz anyagi helyzetben lévő fogyasztók fokozott védelme volt.

2. Az ellenőrzés időtartama, résztvevői

Az ellenőrzés lefolytatására **2014. január 14. – 2014. február 21.** közötti időszakban került sor.

Az ellenőrzésben valamennyi **Kormányhivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége** részt vett.

3. A fogyasztói csoport és működése

A vonatkozó jogszabály értelmében a **fogyasztói csoport** a szervezők – díjazás ellenében történő – közreműködésével a csoport **tagjai pénzének összeggyűjtésén alapuló** minden olyan csoport, amelynek **célja, hogy minden tagja az általa előre meghatározott dolog tulajdonjogát a tagok befizetéseiből, előre meghatározott időtartamon belül – véletlenszerű vagy többletfeltételek vállalásától függő kiválasztás útján – a csoport segítségével megszerezze.**

A fogyasztói csoport tagjai az általuk választott **futamidő minden hónapjában** a megvásárolni kívánt termék árának vagy **értékének egy hónapra eső hányadát** (alaprészletet), továbbá **megbízási díjat** fizetnek a szervező részére. A fogyasztók által befizetett havidíjak képezik a csoport pénzügyi alapját és fedezik a szervező működésének költségeit. A jogosultságot szerzett tagok számára a megtakarításból kerül sor a vásárlói jog biztosítására (a fogyasztó által megjelölt áru megvásárlására).

A fogyasztói csoportok tehát nem hitelt vagy kölcsönt nyújtanak a tagok részére, hanem az általuk megvásárolni kívánt áru tulajdonjogához juttatják a fogyasztókat.

Tekintettel arra, hogy a **tagok sorsolás szerinti sorrendben részesülnek a juttatásban**, a vásárlói jog megszerzésének időpontja előre nem meghatározható. Azok a tagok azonban, akik magasabb összegű havidíj befizetését vállalják, általában előbb juthatnak vásárlói joghoz. A fogyasztói csoport a kisorsolt fogyasztó nevében és helyett kifizeti a tag által választott termék vételárát, a tulajdonjogot szerzett tag pedig havi részletekben törleszti tovább fennálló hátralékát a fogyasztói csoport felé. A futamidő végéig a csoport valamennyi tagja vásárlói joghoz jut.

A fogyasztói csoportot szervező **vállalkozás** közvetítő szerepet tölt be, tehát **szervezi a csoport tagjait**, gondoskodik a csoport **pénzügyi alapját képező befizetések és havidíjak beszedéséről, nyilvántartásáról**, valamint **közreműködik a vásárlói jogot szerző tagok által megkötendő adásvételi szerződések** kivitelezésében.

4. Vizsgálati szempontok, ellenőrzési tapasztalatok

4.1 Vizsgálati szempontok

Tekintettel arra, hogy **2012. január 1-től** - a korábbi szabályozást is figyelembe véve - **nem hozható létre fogyasztói csoport**, a területi felügyelőségek mind a **fogyasztói bejelentés**, mind a **hirdetés alapján indított eljárások** során vizsgálták, hogy a fogyasztói csoportot mikor hozták létre, illetve a korábban más tevékenységet folytató vállalkozások mióta működnek fogyasztói csoportszervezőként.

A területet szabályozó jogszabály alapján 2014. január 1-től **új fogyasztó kizárólag** - a szerződés felmondással történő megszüntetése következtében - **kieső fogyasztó helyére vehető fel**. A jogszerűen működő - 2012. január 1. előtt létrejött - fogyasztói csoportok esetében tehát a vizsgálat tárgyát képezte annak ellenőrzése is, hogy az új tagokat (szerződés felmondása miatt) kieső fogyasztó helyére vették-e fel a fogyasztói csoportba.

A vonatkozó jogszabály értelmében **2014. január 1-től tilos fogyasztói csoportba fogyasztókat nyilvános felhívás útján gyűjteni**, így ennek ellenőrzése is a vizsgálat tárgyát képezte.

A fogyasztói csoportot működtető vállalkozások kötelesek **tevékenységük folytatását** a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság felé **bejelenteni**. Az említett bejelentést a vállalkozásoknak **2014. január 31-ig** - a témavizsgálat ideje alatt - kellett teljesíteniük. A területi felügyelőségek az előzőekben említett vizsgálati szempontokon túl ellenőrizték, hogy a vizsgálat alá vont vállalkozás teljesítette-e bejelentési kötelezettségét a hatóság felé.

4.2 Az ellenőrzés általános tapasztalatai

A témavizsgálat során a területi felügyelőségek összesen **41 esetben** ellenőrizték fogyasztói csoportot működtető vállalkozás tevékenységének jogszerűségét. A fogyasztóvédelmi felügyelőségekhez országosan – a **2014. január 14. – 2014. február 21.** közötti időszakban - **25 db** fogyasztói kérelem, illetve **közérdekű bejelentés** érkezett, míg **16 esetben** a felügyelőségek munkatársai **hirdetés útján értesültek a vállalkozás fogyasztói csoportot szervező tevékenységéről**. A témavizsgálat során **15 db** fogyasztói csoportot működtető **vállalkozás** ellen indult hatósági eljárás és valamennyi esetben megtörtént a kifogásolt kereskedelmi kommunikációban érintett egyéb, a hirdetéseket közlétező vállalkozások felelősségre vonására irányuló intézkedés is.

Általánosságban elmondható, hogy a vizsgálat alá vont vállalkozások az esetek többségében **nem működtek együtt a fogyasztóvédelmi hatósággal** (egyáltalán nem vagy hiányosan teljesítették adatszolgáltatási kötelezettségüket), megnehezítve ezzel a hatóság számára a tényállás megfelelő tisztázását. Az előzőekben kifejtettekre, valamint a **folyamatos cégjogi** (cégnév, székhely) **változásokra** tekintettel az eljárások többsége a felügyelőségi jelentések elkészítésének határidejéig még nem zárult le, jelenleg is folyamatban vannak.

A vizsgálat során megállapítást nyert, hogy az ellenőrzés alá vont vállalkozások csaknem valamennyi esetben Budapest területén található székhellyel vannak bejelentve.

Sajnálatos tény, hogy a vizsgált vállalkozások közül **11 vállalkozás mulasztotta el tevékenységének folytatását** a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság felé **bejelenteni**. Ezen vállalkozások ellen minden esetben eljárást indított a területileg illetékes fogyasztóvédelmi felügyelőség.

Pozitívként kiemelendő, hogy azon 7 vállalkozás közül, akik **eleget tettek bejelentési kötelezettségüknek**, háromnál nem találtak a területi felügyelőségek hirdetésekkel és ellenük a vizsgálat ideje alatt **fogyasztói panasz sem érkezett**.

4.3 Az ellenőrzés részletes megállapításai

4.3.1 Hivatalból lefolytatott ellenőrzések

A területi felügyelőségek munkatársai ellenőrzés alá vonták mind a nyomtatott sajtóban (ingyenes reklámújságok, szórólapok, helyi és országos terjesztésű napi- és hetilapok) elhelyezett hirdetéseket, mind az internetes, a rádiós, illetve a televíziós hirdetéseket.

A témavizsgálat ideje alatt a felügyelőségek látóterébe **16 db** olyan, különböző **újságokban** (elsősorban ingyenes reklámújságok, helyi terjesztésű napi- és hetilapok) megjelenő **hirdetés** került, amelyek vonatkozásában felmerült, hogy azok **fogyasztói csoportot szervező vállalkozások tevékenységét népszerűsítik taggyűjtés céljából**.

A fogyasztói csoportokat népszerűsítő reklámok csaknem minden esetben **kedvező feltételű „hitelek”** („ingatlanfedezet nélküli hitelek”, „20 millió Ft < 106 834 Ft/hó THM 5,6%-tól”, „kezes és fedezet nélkül”) ígérek az arra rászorult fogyasztóknak („nyugdíjasoknak, akár 75 éves kor felett is”, „BAR-listásoknak is”). Annak ellenére, hogy a hirdetésekben nem tettek említést a vállalkozás pontos tevékenységi köréről, a hatósági vizsgálat során valamennyi esetben megállapítást nyert, hogy az említett tartalmú hirdetések feladói fogyasztói csoportot működtető vállalkozások.

A felügyelőségek munkatársainak tapasztalatai alapján elmondható, hogy több fogyasztói csoportot népszerűsítő reklámban a vállalkozás neve és irodájának címe nem, mindössze egy telefonszám került feltüntetésre. A telefonos beszélgetés során az igénylő személyes adatainak megadását követően ismertetnek egy postai címet, ahová a „hitelbírálathoz” szükséges dokumentumokat kell eljuttatni, pozitív elbírálás esetén az igényelt összeg átutalását néhány napon belül ígérik. A telefonos ügyintézők további felvilágosítást általában nem adnak sem az érdeklődő „hitellel” kapcsolatos kérdéseire, sem a vállalkozás irodájának személyes elérhetőségére vonatkozóan.

Általánosságban elmondható, hogy a fogyasztói csoportot népszerűsítő **hirdetések** az elmúlt időszakban **nagy mértékben csökkentek**, ami feltehetően azzal magyarázható, hogy a fogyasztói csoportot működtető vállalkozások többsége - a hatályos jogszabályoknak megfelelően - 2014. január 1-től megszüntette a tagok nyilvános felhívás útján történő toborzását. Sajnálatos azonban az a tény, hogy az ez irányú reklámok **a törvényi tilalom ellenére sem szűntek meg teljes mértékben**.

4.3.2 Kérelemre indult eljárások

A témavizsgálat ideje alatt a területi felügyelőségekhez beérkező **25 db kérelem** közül **19 esetben** indult **hatósági eljárás**, míg **6 esetben** kizárólag a **fogyasztók tájékoztatására** került sor, tekintettel arra, hogy ezen bejelentések nem tartalmazták az ügy kivizsgálására vonatkozó kifejezett kérelmet, illetve olyan probléma tekintetében kértek segítséget, amelyekre vonatkozóan a fogyasztóvédelmi hatóság nem rendelkezik hatáskörrel.

Sajnálatos tény, hogy a fogyasztói kérelem alapján indított eljárások során előfordult olyan eset, hogy a fogyasztó a felügyelőség felhívása ellenére nem szolgált a panasz kivizsgálásához szükséges további információval. Ebben az esetben a jogsértés gyanúja hiába került a hatóság tudomására, információ híján a további lépések megtételében maga a fogyasztó akadályozta az ügy felderítését.

Figyelemmel arra, hogy a hatóság hatásköre nem terjed ki egy szerződés semmisségének megállapítására, de annak nagy jelentősége lehet a fogyasztó számára, így a felügyelőséghez érkezett fogyasztói bejelentések kivizsgálása mellett a felügyelőségek a fogyasztót minden esetben tájékoztatták az általa megkötött szerződés esetleges semmisségéről, ennek gyakorlati mibenlétéről, valamint jogkövetkezményeiről.

A felügyelőségek erre irányuló kérdés esetén arról is felvilágosítást adtak a fogyasztóknak, hogy milyen módon érvényesíthetik – a szerződés felbontása, a befizetett összeg visszatérítése esetén – a szerződés megkötéséből kifolyólag felmerülő igényeiket. Ezen túlmenően a tájékoztatásokban a felügyelőségek kitértek a fogyasztói csoportot működtető vállalkozás kötelezettségeire, úgymint a nyilvános kiválasztásra – a helyszín és az időpont pontos megjelölésével –, továbbá a tulajdonjog megszerzési mód körülményeinek megadására vonatkozó jogszabályi feltételrendszerre.

5. Megtett intézkedések

Az előzőekben már részletezett okok miatt az eljárások többsége jelenleg még folyamatban van.

A témavizsgálat befejezéséig a felügyelőségek a feltárt szabálytalanságok miatt közigazgatási hatósági eljárásban **2 db**, a jogsértő magatartás megszüntetését előíró, **kötelezésre szóló határozatot** adtak ki azon vállalkozások részére, amelyek a foglalkoztatottak létszáma, valamint nettó árbevételi adatai alapján **kis- és közép vállalkozásnak minősültek**.

Egy ügy vonatkozásában az adott területi felügyelőség **fogyasztóvédelmi bírság** (50 000 Ft), további **egy esetben eljárási bírság** (30 000 Ft) kiszabását tartotta indokoltnak.

Egy alkalommal más hatóság hatáskörébe tartozó jogsértés gyanúja merült fel, így az ügy **áttételére** került sor a **Gazdasági Versenyhivatalhoz**.

2 fogyasztói bejelentés esetében a kérelmet elutasító **végzést** bocsátott ki az érintett fogyasztóvédelmi felügyelőség.

6. Összegzés

A fogyasztói csoportok 2014. évi vizsgálatának eredményei alapján megállapítható, hogy a jogalkotó által a fogyasztói csoportok alapítását véglegesen megtiltó, és a már létezők működését egységes keretek közé szorító részletszabályok megalkotásával tett lépések következtében lényegesen kevesebb fogyasztó kerül kapcsolatba a szervező vállalkozásokkal.

Ennek ellenére azonban a vizsgált terület továbbra is megköveteli a hatóságok fokozott figyelmét, hiszen a már meglévő csoportok létrejöttének, megszervezésének körülményeit továbbra is indokolt vizsgálni. Ezen túlmenően a csoportok működését szabályozó rendelkezések esetleges megsértéséből fakadó jogszabálysértések, hibák és hiányosságok – a viszonylag rövid ideje hatályban levő előírásokból, valamint az ebből eredő joggyakorlat

kialakulatlanságából adódóan – feltehetően a jövőben fognak jelentkezni, így azokkal kapcsolatban bizonyosan további problémák kerülhetnek még a hatóság látótérébe.

Budapest, 2014. április „17.”

A handwritten signature in blue ink, which appears to be "Pinter István". The signature is written in a cursive, somewhat stylized script.

Pinter István
főigazgató

FÜGGELÉK

„Az új fogyasztói csoportok szervezésének létrehozásának tilalmával, valamint a 2012 előtt létrejött csoportok működésével kapcsolatos rendelkezések megtartásának ellenőrzése” című vizsgálatról készített összefoglaló jelentéshez

Az ellenőrzés alapját az alábbi jogszabályok képezték:

- a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény;
- a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény;
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény;
- a kis- és középvállalkozásokról, valamint fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény;
- a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóságról szóló 225/2007. (VIII.31.) Korm. rendelet.